

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*

กิตติยาภรณ์ พลนิกาย^{1*} ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ²

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*Corresponding author e-mail: 618010200101@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 321 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครูจำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.85 และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.89 ค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.95 ระยะที่ 2 ขั้นที่ 1 แนวทางและประเมินการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัย เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทางดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านเทคนิควิธี(PNI_{Modified} = 0.52) ด้านมนุษย(PNI_{Modified} = 0.46) ด้านวิสัยทัศน์(PNI_{Modified} = 0.42) และด้านความคิดรวบยอด(PNI_{Modified} = 0.37) 2) แนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามี 25 แนวทาง 2.1) ด้านเทคนิควิธี 8 แนวทาง 2.2) ด้านมนุษย 7 แนวทาง 2.3) ด้านวิสัยทัศน์ 5 แนวทาง 2.4) ด้านความคิดรวบยอด 5 แนวทาง

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร; ผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทางการพัฒนา

* Received: 13 February 2024, Revised: 23 April 2024, Accepted: 27 April 2024

Guidelines for Developing Management Skills of School Administrators under Khonkaen Primary Education Service Area Office 2

Kittiyapon Polnikay^{1*} Chayakan Ruangsuwan²

¹Master of Education in Educational Administration, Maha Sarakham Rajabhat University

²Assistant Professor of Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 618010200101@rmu.ac.th

ABSTRACT

The aims of this study were 1) to study the current condition, desirable condition and the principal needs of the management skills of school administrators. 2) to study the management skills development guidelines of school administrators, the study was divided into 2 phases, Phase 1: studied the current condition, desirable condition and the principal needs of the management skills of school administrators by stratified random sampling method from the 321 administrators and teachers as the group of samples. The research tool was a questionnaire, the consensus index was 0.80-1.00, the current condition questionnaire was 0.95, and the desirable condition questionnaire was 0.95. Phase 2: the management skills development guidelines of school administrators from experts with a tool: the interview form, after all, analyze the information from the interview forms for doing descriptive presentation. The results of this study found that 1) the current condition of management skills development guidelines of school administrators in general and each aspect was at a moderate level 2) the desirable condition of the management skills development guidelines of school administrators as a whole and in each aspect was at the highest level 3) the principal needs for the management skills development guidelines of school administrators are in order from highest to lowest; technical skills, human skills, visionary skills and conceptual skills; 4) management skills development guidelines of school administrators 4.1) in term of technical skills found 8 development guidelines 4.2) in term of human skills found 7 development guidelines 4.3) in term of visionary skills found 5 development guidelines and 4.4) conceptual skills found 5 development guidelines.

Keywords: Management Skills; School Administrators; Development Guidelines

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความ ได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัด การศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และ สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มี รายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น ประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การพัฒนาประเทศในช่วง ระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ ประชาธิปไตย ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มี ความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของ ชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคน ไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตาม ความถนัดของตนเอง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนตัวเชื่อมระหว่างนโยบายไปสู่การปฏิบัติของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละยุคสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำสูง

คือกุญแจสำคัญไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่ยั่งยืน ในโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ยุคโลกาภิวัตน์ มีความไร้พรมแดนไม่มีอะไรกีดขวางการติดต่อสื่อสารได้ การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้มีการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล ยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสู่ศูนย์เรียนรู้คุณภาพ พัฒนาครูทั้งระบบ และพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ แก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2566) ซึ่งผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาสามารถยกระดับคุณภาพได้ในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังประสบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานที่ส่งผลต่อเป้าหมายตามนโยบายของทางราชการ ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำองค์กร ที่ต้องใช้ทักษะการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเพื่อให้องค์กรพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ หากนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต การดำเนินงาน จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความต้องการจำเป็นที่ต้องเร่งศึกษาให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาและนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ นำเสนอขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 1,953 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 158 คน และครู จำนวน 1,795 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากประชากรทั้งหมด 1,953 คน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครู จำนวน 295 คน

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แยกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี 2) ทักษะด้านมนุษย 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านวิสัยทัศน์ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) นำร่างแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยเลือกข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกับครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ใน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) แบบสอบถามมีค่าคุณภาพเครื่องมือดังนี้ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.85 และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.89 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยออกหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบออนไลน์พร้อมประสานความร่วมมือทางโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน ได้รับการตอบกลับจำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 98.13 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็ก 144 คน ได้รับการตอบกลับ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 98.61 ขนาดกลาง จำนวน 168 คน ได้รับการตอบกลับจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 98.21 ขนาดใหญ่ จำนวน 9 คน ได้รับการตอบกลับ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.88 โดยตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) โดยแสดงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูล นำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยประยุกต์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

และจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขั้นที่ 1 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ [A1][KP2] เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน 2) กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 3) กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยมด้านการบริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีเยี่ยมด้านการบริหารการศึกษา และกลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนการบริหารการศึกษา

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

2.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

2) ร่างแบบสัมภาษณ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข

3) สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) กำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2) นำข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สูงสุดของแต่ละองค์ประกอบ ในการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบประเมินและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะต่อไป

3) นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือจากต้นสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งประสานงาน นัดหมาย วันเวลา สถานที่ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ การตีความ การสรุปความ การอนุมาน จากบันทึกการสัมภาษณ์แล้วสรุปเป็นความเรียง

ขั้นที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน 2) กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 3) กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

- 1) ศึกษาหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ร่างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข
- 3) สร้างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

2.2 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) กำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
- 2) นำข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สูงสุดของแต่ละองค์ประกอบ ในการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบประเมินและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะต่อไป

3) นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือจากต้นสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินแนวทางการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งประสานงาน นัดหมาย วันเวลา สถานที่ แล้วดำเนินการไปพบผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ทักษะการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านเทคนิควิธี	3.18	0.45	ปานกลาง	4.84	0.46	มากที่สุด	0.52	1
2. ด้านมนุษย	3.24	0.44	ปานกลาง	4.74	0.48	มากที่สุด	0.46	2
3. ด้านความคิดรวบยอด	3.41	0.48	ปานกลาง	4.68	0.47	มากที่สุด	0.37	4
4. ด้านวิสัยทัศน์	3.32	0.46	ปานกลาง	4.71	0.49	มากที่สุด	0.42	3
โดยรวม	3.29	0.46	ปานกลาง	4.74	0.48	มากที่สุด	0.44	-

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.48) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.46) ด้านมนุษย ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.45) และด้านเทคนิควิธี ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านเทคนิค

วิธี ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.48) ด้านมนุษย ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.46) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) และด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

3. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่า $PNI_{Modified} = 0.44$ เรียงค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้
ด้านเทคนิควิธี $PNI_{Modified} = 0.52$ ด้านมนุษย $PNI_{Modified} = 0.46$ ด้านวิสัยทัศน์ $PNI_{Modified} = 0.42$ และ
ด้านความคิดรวบยอด $PNI_{Modified} = 0.37$ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา	แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านเทคนิควิธี (8 แนวทางการพัฒนา)	1. ผสมผสานระหว่างความรู้และความสามารถในการทำงาน ในหน้าที่ของตน 2. มีการวางแผนงานและโครงการ ตลอดจนแนวทางรับมือในกรณีเกิดปัญหา 3. การให้คำปรึกษา สาธิต แนะนำวิธีการต่าง ๆ 4. มีเครื่องมือ หรือ วิธีการเฉพาะ 5. เทคนิคการพูดเชิงสร้างสรรค์ สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังปฏิบัติตามได้ 6. มีความรอบรู้ในหน้าที่การบริหาร 7. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 8. ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีสมัยใหม่
ด้านมนุษย (7 แนวทางการพัฒนา)	1. ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 2. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการทำงาน 3. ให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียม 4. ให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา 5. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัย 6. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตัดสินใจ 7. ความเข้าใจ เอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้านวิสัยทัศน์ (5 แนวทางการพัฒนา)	1. บุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2. นำวิสัยทัศน์ไปกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม เพื่อลงสู่การปฏิบัติจริง 3. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานจนบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดได้ 4. มีการส่งเสริมให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 5. มีการติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา	แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านความคิดรวบยอด (5 แนวทางการพัฒนา)	1. การกำหนดแนวนโยบายจุดประสงค์และขอบเขตของงานที่แน่นอน 2. มีการวิเคราะห์งาน 3. มีการคาดการณ์ล่วงหน้า 4. มีความรอบคอบ วินิจฉัยได้ตรงประเด็น 5. มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากตารางที่ 2 พบแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 25 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี มีแนวทางการพัฒนา 8 แนวทาง 2) ด้านมนุษย์ มีแนวทางการพัฒนา 7 แนวทาง 3) ด้านวิสัยทัศน์ มีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง และ 4) ด้านความคิดรวบยอด มีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาขอนแก่นเขต 2 โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	มากที่สุด
1. ด้านเทคนิควิธี	4.94	0.23	มากที่สุด	4.80	0.39	มากที่สุด
2. ด้านมนุษย์	4.91	0.28	มากที่สุด	4.79	0.38	มากที่สุด
3. ด้านวิสัยทัศน์	4.89	0.23	มากที่สุด	4.80	0.39	มากที่สุด
4. ด้านความคิดรวบยอด	4.85	0.37	มากที่สุด	4.74	0.41	มากที่สุด
โดยรวม	4.90	0.24	มากที่สุด	4.78	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาขอนแก่นเขต 2 พบว่า ทุกด้านอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านเทคนิควิธี ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.23) ด้านมนุษย์ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.28) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.23) และ ด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านเทคนิควิธี ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.39) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.39) ด้านมนุษย์ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.38) และด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. สรุปผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า

สภาพปัจจุบันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัจจุบันรายด้านเรียงลำดับสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านความคิดรวบยอด 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านมนุษย์ 4) ด้านเทคนิควิธี ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์รายด้านเรียงลำดับสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี 2) ด้านมนุษย์ 3) ด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ

ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น รายด้านเรียงลำดับสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี($PNI_{Modified} = 0.52$) 2) ด้านมนุษย์($PNI_{Modified} = 0.46$) 3) ด้านวิสัยทัศน์($PNI_{Modified} = 0.42$) 4) ด้านความคิดรวบยอด($PNI_{Modified} = 0.37$) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 25 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี มีแนวทางการพัฒนา 8 แนวทาง 2) ด้านมนุษย์มีแนวทางการพัฒนา 7 แนวทาง 3) ด้านวิสัยทัศน์ มีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง และ 4) ด้านความคิดรวบยอด มีแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง

2. อภิปรายผล

2.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านความคิดรวบยอด ด้านวิสัยทัศน์ ด้านมนุษย และด้านเทคนิควิธี ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ ของสถานศึกษา สามารถวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุได้ตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีความสามารถในการสื่อสารและหาวิธีการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศรีบุญญา น้อยพินาย (2562) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความคิดรวบยอด สอดคล้องกับ เสาวลี แจ่มใจดี (2563) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ผลการวิจัย สภาพปัจจุบันการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเทคนิควิธี ซึ่งสอดคล้องกับ ปณิดา ใจดี (2562) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู2500) ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเทคนิค

2.3 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมมีค่าเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านเทคนิควิธี 2) ด้านมนุษย 3) ด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจและนโยบายการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เข้าใจพฤติกรรมและวัฒนธรรมในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถกำหนดเป้าหมายผ่านวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและมีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการประเมินปัญหาได้อย่างดี สอดคล้องกับ ศรีบุญญา น้อยพินาย (2562) ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าค่าเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรกได้แก่ 1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 2) ทักษะด้านการสอน 3) เทคนิคด้านวิธี ตามลำดับ

2.4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 1) ด้านเทคนิควิธี เป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนามากที่สุด เนื่องจากมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถผสมผสานระหว่างความรู้และความสามารถในการทำงานในหน้าที่ของตน มีการวางแผนงานและโครงการ 2) ด้านมนุษย์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการทำงาน 3) ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้บริหารควรมีการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันเพื่อสร้างกรอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวนโยบายจุดประสงค์และขอบเขตของงานที่แน่นอน มีการวิเคราะห์งานได้อย่างเป็นระบบ ตรงประเด็น ถูกต้อง แม่นยำ มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยสภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านเทคนิควิธี เป็นด้านที่ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรผสมผสานระหว่างความรู้และความสามารถในการทำงานในหน้าที่ของตน มีการวางแผนงานและโครงการ ตลอดจนแนวทางรับมือในกรณีเกิดปัญหา

1.2 ผลจากการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านความคิดรวบยอดเป็นด้านที่ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรต้องพัฒนาการกำหนดแนวนโยบายจุดประสงค์และขอบเขตของงานที่แน่นอน มีการวิเคราะห์งานได้อย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงที่มาของการมีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบและพัฒนาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

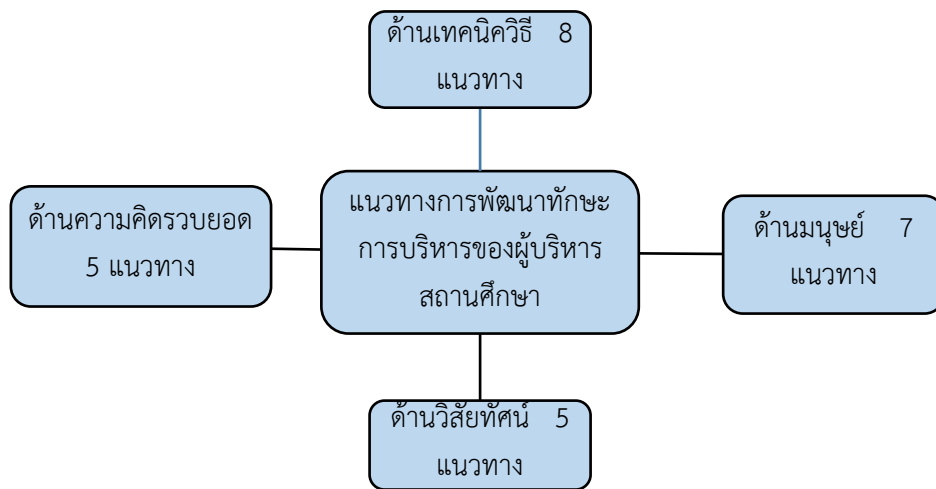
กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ของบทความวิจัยฉบับนี้ ขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม และอาจารย์ ดร.ปองภพ ภูจอมจิตร ที่ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์

องค์ความรู้ใหม่

1. ทักษะการบริหาร ประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านวิสัยทัศน์ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านเรียงลำดับสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี 2) ด้านมนุษย 3) ด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาได้ผลดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิดา ใจดี. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500)*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรัณญา น้อยพิมาย. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินผลตามความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2. (2566) *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เสาวลี แจ่มใจดี. (2563). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.